

La Cobla "Muixins" (1940-1952)

per Jaume Nonell i Juncosa

La represa de les activitats sardanistes a Sabadell, després del primer d'Abril de 1939, es concreta en les ballades de l'Aplec de la Salut (maig 1939) i les celebrades "con motivo de las festividades nacionales de la Victoria" (maig 1939) i les de la Festa Major (juliol 1939) totes elles a cura de la improvisada cobla "La Principal del Vallès".

No és necessari insistir que era una època en què la cultura i la llengua catalana eren "non gratas". Solament posaré un petit exemple anecdòtic dels molts que es podrien citar. El cinc de Juny de 1939, Radio Nacional de Sabadell emetia "un selecto programa organizado por la Sección Femenina Tradicionalista y de las JONS" en el qual hi figurava l'obra "Delante de la Virgen". Danza catalana. Morera. Violín, violoncelo y piano por Rius, Parera y Molins".

A finals de 1939, i en aquest ambient tan poc propici, confluïren dues circumstàncies decisives pel naixement d'una cobla de sardanes a Sabadell: la constitució de l'important grup de danses d'Educación y Descanso i la presència en l'àmbit musical de l'orquestrina "Melodian's" dirigida pel mestre Josep Molins.

Aquest, que ja durant la guerra acaronyava la idea de formar una cobla va poder dur a terme el seu somni davant la possibilitat d'acompanyar els ballets i alhora fer audicions de sardanes podent així ampliar el ventall de possibilitats de la seva orquestrina. "El propi Molins va portar les gestions personalment i, potser, la més decisiva fou l'entrevista sostinguda amb qui llavors era alcalde de la ciutat, senyor Albareda. Si bé hi havia la prohibició d'interpretar certes composicions, l'alcalde li digué que per la seva part el deixava en total llibertat d'acció, que solament podia veure's truncada en el cas d'arribar ordres superiors per part del Govern Civil" (1).

Molins busca els elements adients per completar la formació, que amb el nom de cobla "Molins" debutava a la Plaça Major la tarda del 18 de Febrer de 1940 amb la següent formació: Josep Molins (flabiol), Narcís Colom i Francesc Gutsens (tibles), Salvador Illa i Ramon Carbonell (tenores), Jaume Cruells i Iu Alavedra (trompetes), Damià Lorente i Santiago Vañó (fiscorns) i Pere Rius (contrabaix). Aquesta formació és de deu músics faltant, doncs, el trombó

per completar la tradicional cobla d'onze elements. Van interpretar les sardanes "Juny" (Garreta), "La vaca cega" (Juncà), "Sol ixent" (Toldrà), "Dalt les Gavarres" (Garreta), "Davant la Verge" (Morera), i "Barcelonina gentil" (Sans) (2). Els membres de la resta del davant eren components de les anteriors cobles sabadellenques. Molins, Gutsens, Colom i Carbonell havien actuat a "La Principal de Sabadell" i Illa a "La Principal del Vallès".

A partir de 1940 les audicions de sardanes a Sabadell són força freqüents essent organitzades per Educación y Descanso, Joventuts d'Acció Catòlica de la parròquia de Sant Feliu, o amb motiu de la Festa Major de la ciutat o de la Creu Alta, Aplec de la Salut, festes del Gremi de Fabricants o de la Hermandad Sindical de Labradores, etc. Superada la desconfiança d'un primer moment, les ballades atreïen un nombrós públic no tan sols local sinó vingut de poblacions properes i de Barcelona. La premsa local se'n feia ressò amb el lèxic propi del moment: "Después de la audición de sardanes y la interpretación del Himno Nacional...", "La orquestra-cobla "Molins" tocó el Himno Nacional y después de un ¡Viva Franco! y un ¡Arriba España! que contestó con entusiasmo la multitud se dió el acto por terminado continuando entonces con una audición de sardanes". Eren

temps difícils i per això la tasca de la cobla "Molins" era doblement meritòria.

La reestructuració de la cobla s'inicià (1944-1945) amb la incorporació del contrabaix Pere Tiana, el fiscorn segon Josep Torrellas i el trompeta Josep Auferil, substituint Jaume Cruells. A partir de 1947 les actuacions fora de Sabadell van en augment i veuen la necessitat de completar la formació amb un trombó, paper que s'encomana a Joan Parera a l'ensembl excel·lent violinista.

L'any 1944 acompanyen l'esbart d'Educación y Descanso de Sabadell i la Massa Coral de Terrassa en el Concurs Nacional de Folklore celebrat a Madrid (9 de Gener de 1944), actuen de nou a Madrid per l'agost del mateix any al Maria Lisarda Coliseum i en el Gran Festival de Folklore Catalan celebrat l'u d'Abril al Palau de la Música juntament amb les dues entitats esmentades en primer lloc. El nom de cobla "Molins" ja comença a tenir un cert pes específic en el món de les cobles.

El propi Molins edita amb periodicitat quinzenal el "Carnet del Sardanista" amb la relació de les audicions de sardanes a celebrar a Sabadell, els seus programes i petites notes d'interès històric i d'actualitat. Va cedir-lo a L'A.C.F. Sabadell Sardanista en crear-se aquesta entitat el Març de 1947. La representació de la cobla fou a cura del mateix Molins. La "Molins" actuava en formació de cobla i d'orquestrina. Si bé una bona part dels lloguers, i on guanyà merescuda fama, era en les sardanes i ballets, també feien bon paper en el concert clàssic i ball. L'any 1947 cobrava 460 pessetes per una audició de sardanes a Sabadell i 100 més al cap de sis anys. Solament l'Iu Alavedra vivia quasi totalment de la música (també adobava sabates) ja que, a més, era professor de l'Escola de Música i component de la Banda Municipal. La resta de músics treballaven en altres oficis: hi havien manyans, fusters, paletes, pintors, botiguers, etc. Eren molts els dies que anaven a treballar després de dormir escasament unes hores o que perdien jornals sencers per trobar-se actuant en alguna festa major d'un poble distant. "Guanyàvem més de músic que no pas treballant". (4).

La "Guia del sardanista" de Barcelona (febrer de 1946), amb motiu d'una actuació de la "Molins" a l'Ateneu Ca-

tòlic de Sant Gervasi, publicava el següent comentari: "...uno de los mejores conjuntos dedicados a la interpretación de sardanas, siendo tal el entusiasmo que levantaron en el público que les obligó a repetir la tercera sardana, cosa pocas veces vista...". La qualitat de la cobla es basava més en el conjunt que no pas en les individualitats. Eren música amb experiència i tots llegien molt. Cadascú es preocupava del seu paper confiant en la seguretat del company. Això els permetia de tocar a vista i amb èxit obres de gran compromís. En una actuació a la Plaça de Sant Jaume de Barcelona, es presentà la vídua de Juli Garreta amb una sardana del seu espòs per si volien interpretar-la. "Ciset" Colom la mira i reparteix els papers. "Nois, vigileu que és molt delicada". Tots els aficionats sardanistes coneixen les dificultats de les obres del compositor de Sant Feliu de Guixols. En acabar, reben la felicitació de la vídua: "Molt bé, la deuen haver assajada molt". "No, mai. L'hem tocada a vista". L'"as de trumfo" de la "Molins" en moments de compromís residia en el tible Narcís Colom (5), nascut a Calonge i dotat d'una força i resistència increïbles que el feien capaç de les gestes més inversemblants. Damià Lorente era un altre dels fermes puntals de la cobla. Nascut a Múrcia, executava amb facilitat malgrat que no obligués amb freqüència i quan ho feia quasi sempre era amb "L'alegria d'un fiscorn" que ell mateix havia escrit. L'estabilitat de la formació de la cobla és un dels secrets del seu lluïment que li permetien, per exemple, alternar amb "La Principal de la Bisbal" en un homenatge a Enric Morera celebrat el 10 de Març de 1946 al carrer Vallespir de Barcelona, famós per l'alt nivell de les seves organitzacions.

L'Esbart Verdguer es presentava al Palau de la Música el 18 d'Abril de 1948 i va dur a terme una importantíssima tasca a favor de la dansa i la cultura popular catalana. Les seves representacions tant en l'aspecte coreogràfic com en el musical eren model·liques; no en va comptava amb col.laboradors de gran vàlua: Manuel Cubeles, Josep Mainar, Alexandre Cirici, Lluís Moreno Pallí, Joaquim Serra, etc. Els arranjaments dels ballets eren fets per importants compositors i s'interpretaven freqüentment a dues cobles. L'assessor musical de l'Esbart, Joaquim Serra, després d'haver escoltat la "Molins" va exclamar: "Ara hem trobat la cobla ideal per alternar amb la "Barcelona"!". En una ocasió, Moreno Pallí arribà amb les partícules d'un nou ballet pocs mo-

Cobla "Sabadell" 1953. Jardins Casino Masnou.

ments abans de la seva interpretació. En finir, els felicita: "No trobo cap cobla per tocar coses a vista". La combinació "Barcelona"- "Molins" esdevé ideal. Hom diu que la cobla era coneguda per la "petita Principal de la Bisbal". El director de la cobla bisbalenca, Conrad Saló, també va pronunciar mots elogiosos pels músics sabadellencs. La "Molins" va actuar en innumbrables ocasions al Palau de la Música, davant del general Franco al Palau de Pedralbes o d'Eva Peron en la visita que féu a Barcelona, i les sortides fora de Catalunya acompanyant ballets foren nombroses: València, Bilbao, Madrid, Santander, Torrelavega, Roselló, etc.

Molts dels músics escrivien sardanes: Alavedra, Auferil, Molins, Parera, Gutsens ho feien amb assiduitat però també en van compondre Illa, Torrellas i Lorente. Progressivament Josep Molins va anar deixant la cobla a fi de poder atendre millor les seves ocupacions laborals i dels altres camps de la música (era organista de la Puríssima, sots-director de l'Orfeo...). Fou rellevat definitivament el 1949 per un jove flabiolaire que des de l'any 1946, quan comptava solament 13 anys, s'havia distingit

com un gran instrumentista. Es tractava de Joaquim Rovira, deixeble de Narcís Paulis, qui fins aleshores ja havia fet força suplències d'en Molins. La representació va passar a mans de l'Iu Alavedra. Poc temps més tard s'incorporà Joan Pijoan (7) pel lloc de pianista desplaçant Josep Torrellas com a fiscorn segon de la cobla.

Uns anys després de la baixa de Molins, la formació canvia de nom. A partir de l'Agost de 1952 passa a denominar-se cobla "Sabadell". Els mesos següents al canvi de nom, els anuncis de la cobla afegien entre parèntesi "antiga Molins" per assabantar els sardanistes que no es tractava d'una nova cobla sinó que era la continuació d'aquella que havia merescut la seva acceptació.

(1) Josep Costajussa i Oliver: "Sabadell - Estampes ciutadanes" (1983). El segon capítol, "Recordant la cobla Molins" aporta el testimoni del propi Molins malgrat algunes inexactituds en el seu contingut.

(2) Daniel Sanahuja i Capella. "Recordant... Josep Molins" Quadern n.º 5 Novembre-Desembre 1978.

(3) Boletín de la FET y las JONS. Anys 1940 i 1941.

(4) Francesc Gutsens. Testimoni verbal.

(5) Jaume Nonell i Juncosa: "Narcís Colom" Quadern n.º 37 Gener-Febrer 1984.

(6) "Portaveu" de l'A.C.F. Sabadell Sardanista, n.º 20 Desembre 1955. "Biografia e Historia de la constitució musical de la cobla-orquestra "Sabadell" (antes "Molins").

(7) Joan Pijoan també havia format part de "La Principal de Sabadell".

Cal agrair la col.laboració indispensable de Dolors Julien (esposa de Josep Molins), Teresa Molins, Josep Auferil, Francesc Gutsens, Salvador Illa i Carles Rovira a l'hora de confegir aquest article.